

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
Протокол № 6 від 20.12.2024 р.

ПОГОДЖЕНО

Проректор з навчально-методичної роботи

Каріна НЕМАШКАЛО

ОБЛІК У БЮДЖЕТНИХ ТА ФІНАНСОВИХ УСТАНОВАХ

робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	07 "Управління та адміністрування"
Спеціальність	071 "Облік і оподаткування"
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Освітня програма	"Облік і аудит"

Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Розробники:
к.е.н, доц.

Ірина БАЩУК

Завідувач кафедри
обліку і бізнес-консалтингу
д.е.н., проф.

Андрій ПИЛИПЕНКО

Гарант програми
к.е.н, доц.

Ольга ФАРТУШНЯК

**Харків
2025**

ВСТУП

Бухгалтерський облік – одна з головних функцій управління діяльністю бюджетних та фінансових установ. Він ведеться від дня створення до моменту ліквідації установи. Тому виникає необхідність у добре підготовлених спеціалістах за фахом, які обізнані в організації та проведенні облікового процесу. Щоб володіти всебічно знаннями з бухгалтерського обліку, необхідно мати навички формулювати ту чи іншу господарську операцію, знати, яким документом вона має бути оформлена, термін і кореспондуючі рахунки, на яких повинна вона знайти своє відображення.

Намір інтеграції України до європейського співтовариства накладає особливу відповідальність щодо адаптації та гармонізації вітчизняного законодавства із законодавством Європейського Союзу, а також вимог до фінансової звітності.

Національний банк України поступово розробляє та впроваджує інструменти управління банківською системою шляхом створення ефективної системи управління ризиками. З метою забезпечення прозорості та достовірної фінансової звітності НБУ запровадив нормативно-правові акти стосовно складання фінансової звітності згідно до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Модернізацію бухгалтерського обліку у державному секторі було проведено з метою переходу усіх суб'єктів державного сектору – розпорядників бюджетних коштів, державних цільових фондів, органів Казначейства – на єдині методологічні засади бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які враховують вимоги міжнародних стандартів. Реформа об'єднала методологічні основи бухгалтерського обліку для органів Казначейства, усіх розпорядників бюджетних коштів та державних цільових фондів, які тепер повинні вести бухгалтерський облік з урахуванням єдиних правил.

Навчальна дисципліна «Облік у бюджетних та фінансових установах» є обов'язковою складовою циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Облік і аудит». У процесі вивчення теоретичних положень, вирішення практичних завдань та виконання самостійних робіт з навчальної дисципліни «Облік у бюджетних та фінансових установах» здобуваються знання у порядку формування облікових документів та відображення в обліку господарських процесів бюджетних та банківських установ.

Метою викладання навчальної дисципліни «Облік у бюджетних та фінансових установах» є формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності бюджетними та фінансовими установами.

Основними завданнями навчальної дисципліни є:

надання здобувачам вищої освіти знань з теорії обліку в бюджетних установах та банках;

вивчення структури та вимог до бюджетних установ та банків;

опанування теоретичних знань та практичних навичок із застосування організаційних та методичних прийомів бюджетного обліку та обліку в банках; формування практичних навичок з складання фінансової звітності; вміння аналізувати зведені показники діяльності, які сформовано на основі облікових даних, бюджетних та фінансових установ; набуття практичних навичок з формування обліково-інформаційного забезпечення системи управління бюджетної організації та банківських структур.

Предметом навчальної дисципліни є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку господарських процесів бюджетних установ, банків та інших фінансових установ.

Об'єктом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність бюджетних та фінансових установ.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Програмні результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Програмні результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
ПР06	ЗК4, ЗК6, ЗК8, СК3,
ПР07	ЗК8, СК6
ПР11	ЗК1, ЗК4, ЗК13, СК11, СК13

де, ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР07. Знати механізми функціонування бюджетної і податкової систем України та враховувати їх особливості з метою організації обліку, вибору системи оподаткування та формування звітності на підприємствах.

ПР11. Визначати напрями підвищення ефективності формування фінансових ресурсів, їх розподілу та контролю використання на рівні підприємств різних організаційно-правових форм власності.

ЗК1. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Здатність працювати автономно.

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

СК3. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК6. Здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій.

СК11. Демонструвати розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

СК13. Здатність застосування новітніх аналітичних процедур в предаудиті та під час комплексної діагностики об'єктів облікового спостереження.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності бюджетної установи

Тема 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах.

1.1. Організаційно-правові засади діяльності бюджетних установ

Визначення бюджетної системи України та її принципів. Бюджетна класифікація. Правові засади створення бюджетних установ. Особливості фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Основи організації бухгалтерського обліку бюджетних установ.

1.2. Організація обліку в державному секторі.

Державне регулювання обліку. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі та його взаємозв'язок із формами фінансової звітності. Призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку.

1.3. Облікова політика бюджетних установ, її зміст.

Законодавча база формування облікової політики. Облікові оцінки та їх зміни. Формування Положення про облікову політику.

Тема 2. Облік нефінансових активів.

2.1. Облік основних засобів.

Класифікація основних засобів. Види вартостей для обліку основних засобів. Облік надходження основних засобів. Переоцінка об'єктів основних засобів. Вибуття основних засобів.

2.2. Облік нематеріальних активів.

Класифікація нематеріальних активів. Рахунки та субрахунки обліку інших нематеріальних активів.

2.3. Облік інших необоротних матеріальних активів.

Класифікація інших необоротних матеріальних активів. Рахунки та субрахунки обліку інших необоротних матеріальних активів.

2.4. Знос (амортизація) необоротних активів.

Інвентарний облік. Вартість об'єкта, яка амортизується. Типові строки корисного використання основних засобів. Розрахунок амортизації. Документальне оформлення нарахування амортизації.

2.5. Облік запасів.

Склад, класифікація, оцінка й завдання обліку запасів. Оцінка запасів в

поточному обліку. Переоцінка запасів. Облік запасів на складах та його зв'язок із обліком у бухгалтерії. Методи оцінки вибуття запасів. Синтетичний облік запасів та характеристика рахунків 15 «Виробничі запаси», 16 «Виробництво», 17 «Біологічні активи», 18 «Інші нефінансові активи».

Тема 3. Облік фінансових активів.

3.1. Облік дебіторської заборгованості.

Облік дебіторської заборгованості, яка не виникає в процесі звичайної діяльності та буде погашена після завершення звітного року. Особливості обліку довгострокової дебіторської заборгованості за операціями оренди, за кредитами. Облік дебіторської заборгованості, що виникає протягом звичайної діяльності і погашення якої очікується протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

3.2. Облік операцій з грошовими коштами.

Облік касових операцій: надходження-видачі коштів та нестачі в касі. Облік специфічних операцій: придбання іноземної валюти, облік курсових різниць, облік грошових коштів у дорозі та облік депозитних сум. Облік асигнувань з бюджету. Облік руху коштів під час господарської (додаткової) діяльності. Облік отримання благодійної допомоги. Облік грошових документів.

3.3. Облік фінансових інвестицій та інших фінансових активів

Облік довгострокових фінансових інвестицій (вкладень) у цінні папери та до статутних капіталів підприємств. Облік довгострокових векселів одержаних та інших довгострокових фінансових активів. Облік поточних фінансових інвестицій, короткострокових векселів та інших поточних фінансових активів.

Тема 4. Облік капіталу та фінансового результату.

4.1. Облік капіталу бюджетної установи.

Відображення операцій з внесеним капіталом. Облік операцій з капіталом у підприємствах. Облік капіталу у дооцінках. Рахунки та субрахунки обліку капіталу у дооцінках. Відображення капіталу у звітності.

4.2. Облік доходів бюджетної установи.

Розпорядники коштів, їхні права та обов'язки. Джерела доходів бюджетних установ. Облік доходів від обмінних операцій. Облік доходів від необмінних операцій. Оцінка доходів бюджетної установи. Відображення доходів у звіті про фінансові результати. Розкриття інформації про доходи у примітках до фінансової звітності.

4.3. Облік витрат бюджетної установи.

Класифікація та визнання витрат. Облік витрат за обмінними операціями. Облік витрат за необмінними операціями. Склад та відображення в обліку собівартості продукції (робіт, послуг). Облік та принципи розподілу загальновиробничих витрат. Відображення витрат у звіті про фінансові результати та примітках до фінансової звітності.

4.4. Облік фінансового результату бюджетної установи.

Порядок закриття рахунків обліку доходів та витрат та віднесення на фінансові результати виконання кошторису звітного періоду. Облік фінансових результатів виконання кошторису за попередні звітні періоди (накопичених

фінансових результатів виконання кошторису).

Тема 5. Облік зобов'язань.

5.1. Облік довгострокових зобов'язань.

Види довгострокових зобов'язань розпорядників бюджетних коштів. Обліково-економічна характеристика рахунка 60 «Довгострокові зобов'язання».

5.2. Облік поточних зобов'язань.

Облік поточної заборгованості розпорядників бюджетних коштів за кредитами та позиками. Облік розрахунків за товари, роботи та послуги. Облік розрахунків за податками і зборами.

5.3. Облік розрахунків з оплати праці в бюджетних установах.

Єдина тарифна сітка посадових окладів, розряди та коефіцієнти. Структура фонду оплати праці бюджетних працівників. Порядок нарахування заробітної плати. Розрахунок заробітної плати до виплати.

5.4. Облік зобов'язань за внутрішніми розрахунками та надходженнями до бюджету.

Облік зобов'язань за внутрішніми розрахунками розпорядників бюджетних коштів. Облік зобов'язань за податковими та неподатковими надходженнями до бюджету.

Тема 6. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектору.

6.1. Фінансова звітність бюджетної установи

Склад фінансової звітності. Порядок складання та подання фінансової звітності. Порядок подання зведеної (консолідованої) фінансової звітності.

6.2. Порядок складання бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів.

Склад, форми та періодичність подання бюджетної звітності розпорядниками бюджетних коштів. Суб'єкти отримання бюджетної звітності. Повноваження органів Казначейства при прийомі бюджетної звітності.

Змістовий модуль 2. Формування облікової системи та відображення в обліку фінансово-господарської діяльності банку.

Тема 7. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.

7.1. Банківська система України, комерційні банки в кредитній системі.

Банківська система України. Кредитна система. Національний банк України (НБУ) і комерційні банки (КБ), мета та функції.

7.2. Організація обліку в комерційних банках. Методологічні основи фінансового обліку в банках.

Предмет і метод бухгалтерського обліку. Бухгалтерські документи та реєстри бухгалтерського обліку, документообіг. Ведення синтетичного обліку за балансовими рахунками. Формування інформації про операції, які виконує банк за цими рахунками, і відображення результатів операцій за залишкам на синтетичних балансових рахунках у фінансовій звітності.

7.3. Особливості будови Плану рахунків.

Мультивалютність, подвійний запис операцій по забалансових рахунках,

вимоги до аналітичних рахунків. Класифікація рахунків за видами контрагентів, характером операцій і ступенем зниження ліквідності. Логічні схеми взаємозв'язку між рахунками груп окремих розділів. Поняття контррахунків та їх характеристика.

7.4. Особливості обліку господарських операцій банку за принципом нарахування.

Вплив принципу нарахування на фінансову звітність. Концепція визначення доходу та концепція відповідності.

Тема 8. Облік капіталу, доходів і витрат банку.

8.1. Порядок обліку операцій з формування статутного фонду банку.

Характеристика капіталу комерційного банку. Відображення в обліку операцій з формування статутного капіталу. Облік операцій по розрахунках з акціонерами та за несплаченим статутним капіталом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.

8.2. Облік операцій за розрахунками з акціонерами банку.

Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації. Облік операцій, пов'язаних з нарахуванням дивідендів і розрахунками з акціонерами (засновниками). Облік операцій з формування фондів комерційного банку за рахунок нерозподіленого прибутку.

8.3. Бухгалтерський облік доходів і витрат комерційного банку.

Класифікація доходів і витрат банку. Економічна характеристика банківських та небанківських доходів (витрат) банку. Правила обліку доходів і витрат згідно з методом нарахування й відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності. Облік процентних та комісійних доходів (витрат) банку згідно з принципами МСБО.

8.4. Порядок закриття рахунків доходів і витрат та визначення фінансового результату діяльності банку.

Порядок закриття рахунків доходів (витрат) і підрахунок фінансових результатів поточного року, облік нарахування, сплати податку на прибуток і розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість.

Тема 9. Облік касових та розрахункових операцій.

9.1. Облік операцій банку з підкріплення операційної каси банку готівкою.

Характеристика касових операцій. Облік грошових коштів банку. Порядок здійснення касових операцій у прибуткових і видаткових касах, вечірніх касах та касах перерахунку. Порядок підкріплення операційних кас установ комерційних банків під час роботи через консолідований коррахунок. Облік операцій з приймання та видачі готівки. Загальна схема документообігу під час здійснення касових операцій установами банків.

9.2. Облік операцій з використанням платіжних карток.

Видача коштів із застосуванням платіжних карток. Зарахування коштів під час емісії платіжних карток у банку-емітенті. Розрахунки за операціями, здійсненими з використанням платіжних карток VISA і MasterCard. Відображення суми наданих кредитів овердрафт за картковими рахунками.

9.3. Відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті і режим функціонування цих рахунків. Переоформлення й закриття рахунків.

Характеристика рахунків, які відкриваються клієнтам банків. Порядок відкриття рахунків. Режим функціонування рахунків типу «Н» і типу «П». Порядок зарахування і списання коштів із цих рахунків.

9.4. Облік операцій комерційного банку за безготівковими розрахунками.

Форми розрахункових документів для проведення безготівкових розрахунків. Облік розрахунків із застосуванням платіжних інструкцій. Розрахунки гарантованими дорученнями, платіжними вимогами-дорученнями, чеками, акредитивами. Розрахунки у випадку взаємозаліків заборгованостей. Розрахунки платіжними вимогами без акцепту платників і безперечне списання (стягнення) коштів. Проведення розрахунків у системі електронних платежів «клієнт – банк».

9.5. Кореспондентські відносини між банківськими установами.

Характеристика міжбанківських розрахунків. Бухгалтерські операції, які здійснюються під час міжбанківських розрахунків. Порядок відкриття кореспондентських рахунків банків (філіями) в територіальних управліннях НБУ. Відкриття й ведення рахунків «Лоро» і «Ностро». Механізм дії прямих кореспондентських рахунків між банками.

Тема 10. Облік депозитних та кредитних операцій.

10.1. Сутність кредитних операцій. Загальні принципи бухгалтерського обліку кредитних операцій комерційного банку.

Класифікація кредитних операцій банку. Документальне оформлення видачі кредиту. Характеристика балансових рахунків кредитних операцій банку. Позабалансові кредитні операції. Зміст облікової процедури за кредитною операцією: облік номіналу кредиту; облік простроченої кредитної заборгованості; облік формування та використання резервів за кредитними операціями; облік безнадійної кредитної заборгованості. Облік гарантій за кредитами. Облік погашення кредиту та процентів за користування кредитом. Облік операцій застави. Облік операцій з нарахування доходів.

10.2. Облік окремих кредитних операцій.

Особливості обліку кредитних операцій – овердрафт, РЕПО, факторинг, лізинг.

10.3. Економічна сутність депозитних операцій, їх класифікація та загальна характеристика.

Характеристика груп балансових і забалансових рахунків для фінансового обліку залучення (розміщення) депозитів, сплати витрат та одержання доходів за ними. Класифікація депозитів за економічним змістом та строками використання засобів. Активні та пасивні депозитні операції й відображення результатів їх проведення у фінансовій звітності. Облік номіналу депозиту. Вплив методу виплати відсотків (за період або на період) на облік номіналу. Облік операцій з погашення депозиту.

Тема 11. Облік операцій банку в іноземній валюті.

11.1. Сутність і класифікація валютних операцій комерційних банків.

Класифікація операцій банку з іноземною валютою. Характеристика валютних операцій, здійснюваних комерційним банком, їх типи. Загальні вимоги до обліку операцій в іноземній валюті. Валютна позиція банку.

11.2. Облік обмінних операцій з іноземною валютою.

Методи обліку валютних операцій. Особливості обліку обмінних операцій з валютою. Технічні рахунки. Дата валютування, дата операції та дата розрахунку. Реалізований та нереалізований результат від операцій з іноземною валютою. Відображення в обліку результатів за обмінними операціями.

11.3. Особливості роботи з готівковою іноземною валютою та платіжними документами в іноземній валюті.

Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту. Облік доходів (витрат) за операціями, які здійснені в іноземній валюті. Курсова різниця. Відображення результатів коригування статей балансу в разі зміни валютних курсів у системі рахунків бухгалтерського обліку. Відображення на позабалансових рахунках валютних операцій.

11.4. Бухгалтерський облік валютних операцій банку з використанням платіжних карток.

Авторизація. Дебетна та кредитна платіжна картка. Поповнення коштів на карткові рахунки. Банк-емітент, банк-еквайр.

Тема 12. Облік операцій банку з цінними паперами.

12.1. Класифікація цінних паперів для їх оцінки та відображення в обліку.

Визначення справедливої, балансової вартості цінних паперів. Використання ефективної ставки відсотка для обчислення величини амортизації дисконту (премії) за звітний період, оцінки зменшення корисності через розрахунок суми очікуваного відшкодування для цінних паперів, що обліковуються за амортизованою собівартістю, визнання процентних доходів / витрат.

12.2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку, портфелю банку на продаж, та у портфелю банку до погашення.

Облік цінних паперів у торговому портфелі банку та портфелі банку на продаж. Облік акцій та боргових цінних паперів. Облік втрат банку від зменшення корисності цінних паперів і формування резервів. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення. Переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.

12.3. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Особливості обліку інвестицій в асоційовані та дочірні компанії. Методика обліку комісійних операцій з цінними паперами. Облік операцій з цінними паперами за позабалансовими рахунками.

Перелік практичних занять за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах.	Класифікація активів, капіталу та зобов'язань розпорядників бюджетних коштів. Облікові реєстри бухгалтерського обліку та техніка їх реєстрації, сутність форм бухгалтерського обліку.
ТЕМА 2. Облік нефінансових активів.	Облік придбання, безоплатного отримання та вибуття основних засобів, інших необоротних матеріальних активів. Нарахування амортизації та її відображення в обліку.
ТЕМА 3. Облік фінансових активів.	Облік запасів та МШП. Облік розрахунків з підзвітними особами. Облік розрахунків з дебіторами, заповнення меморіального ордера №4.
ТЕМА 4. Облік капіталу та фінансового результату.	Складання кошторису дошкільного навчального закладу.
ТЕМА 5. Облік зобов'язань бюджетних установ.	Складання табелю обліку використання робочого часу. Складання розрахунків допомоги з тимчасової втрати працездатності та сум оплати за дні відпустки.
ТЕМА 6. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектору.	Складання фінансової звітності. Колоквіум (контрольна робота) за змістовим модулем 1.
ТЕМА 7. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.	Складання порівняльної характеристики фінансового, управлінського та податкового обліку комерційного банку за визначеними ознаками.
ТЕМА 8. Облік капіталу, доходів і витрат банку.	Ознайомлення з порядком обліку операцій під час формування статутного капіталу. Відображення в обліку нарахування і отримання доходів, а також витрат банку. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).
ТЕМА 9. Облік касових та розрахункових операцій.	Порядок здійснення касових операцій, загальна схема документообігу під час виконання касових операцій установами банків.
ТЕМА 10. Облік депозитних та кредитних операцій.	Відображення в обліку видачі та погашення банківських кредитів, нарахування та виплата процентів за кредит з використанням методу виплати процентів «за період» і «на період».
ТЕМА 11. Облік операцій банку в іноземній валюті.	Характеристика рахунків для запису валютної позиції та аналітичного обліку валютних операцій.
ТЕМА 12. Облік операцій банку з цінними паперами	Відображення в обліку цінних паперів у торговому портфелі банку та портфелі банку до погашення, особливості відображення в обліку комісійних операцій з цінними паперами. Колоквіум (контрольна робота) за змістовим модулем 2.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Перелік самостійної роботи

Назва теми	Зміст
ТЕМА 1. Основи побудови бухгалтерського обліку в бюджетних установах.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення змісту, правових та організаційних засад функціонування бюджетних організацій. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 2. Облік нефінансових активів.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення існуючі підходи до переоцінки необоротних активів. Виконання практичних завдань для самостійної роботи.
ТЕМА 3. Облік фінансових активів.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Поглиблене вивчення документування касових операцій. Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Підготовка до ділової гри «Облік розрахунків з підзвітними особами»
ТЕМА 4. Облік капіталу та фінансового результату.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Самостійне вивчення особливостей обліку доходів від не грошових операцій. Виконання практичних завдань для самостійної роботи. Підготовка до ділової гри «Облік розрахунків з оплати праці».
ТЕМА 5. Облік зобов'язань бюджетних установ.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Огляд нормативно-правових актів з теми. Облік довгострокових зобов'язань. Підготовка до контрольної роботи.
ТЕМА 6. Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектору.	Опрацювання лекційного матеріалу із складанням опорних тез. Огляд нормативно-правових актів з теми «Бюджетна звітність». Підготовка до практичного заняття
ТЕМА 7. Комерційні банки як самостійні фінансово-кредитні установи. Загальні основи і принципи бухгалтерського обліку в банках.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до семінарського заняття, огляд теоретичного матеріалу з теми. Ознайомитися зі структурою балансових статей, навчитися оперувати даними балансу, вміти їх аналізувати.
ТЕМА 8. Облік капіталу, доходів і витрат банку.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Ознайомитися з нормативними актами, інструкціями, положеннями, правилами за темою; з обліком фінансового результату діяльності банку
ТЕМА 9. Облік касових та розрахункових операцій.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття. Розглянути порядок здійснення касових операцій, загальну схему документообігу під час виконання касових операцій установами банків.
ТЕМА 10. Облік депозитних та	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до

Назва теми	Зміст
кредитних операцій.	практичного заняття. Ознайомитися з характеристикою балансових рахунків кредитних операцій банків. Розглянути операції банку за овердрафтом, облік операцій РЕПО та факторингових операцій.
ТЕМА 11. Облік операцій банку в іноземній валюті.	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; підготовка до практичного заняття. Ознайомитися із загальними вимогами до обліку операцій в іноземній валюті, з монетарними та немонетарними валютними статтями балансу.
ТЕМА 12. Облік операцій банку з цінними паперами	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, підготовка до колоквиуму.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни «Облік у бюджетних та фінансових установах» для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

проблемні лекції (з використанням візуалізації, спрямовані на викладенні базисних положень досліджуваних тем, передбачається виконання здобувачами самостійного активного пошуку відповідей на проблемні тематичні питання);

практичні заняття (з використанням методів рішення задач, розгляду ситуацій, проведення дискусій);

самостійна робота (виконання практичних завдань для самостійної роботи, підготовка до захисту наукового дослідження за обраною тематикою та презентація аналітичного матеріалу).

Під час проведення лекційних, практичних занять використовуються: проблемне викладання, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, дослідницький методи викладання та метод ділової гри.

Метод проблемного викладання передбачено при поясненні тем 3, 5, 6, 7, 8, 10. Метод проблемного викладання спрямовано на розвиток логічного мислення здобувачів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага здобувачів концентрується на матеріалі, що не знайшла відображення в підручниках. Так, при поясненні теми 6 «Фінансова та бюджетна звітність суб'єкта державного сектору» здобувачі мають самостійно скласти календар звітних форм бюджетної установи, а потім при отриманні додаткових умов від викладача скласти форми фінансової звітності за залишками на рахунках бухгалтерського обліку з їх співставленням та узгодженням за системними складовими. При опануванні тем 8-11 здобувачі мають самостійно визначити доходи та витрати за обліковими операціями, їх

вплив на результат виконання операційного балансу банку в умовах наближених до реальної господарської діяльності.

Пояснювально-ілюстративний метод застосовуються при викладенні усіх тем дисципліни «Облік у бюджетних та фінансових установах». Пояснення лекційного матеріалу і практичних прикладів побудови системи бухгалтерського обліку бюджетної установи (за темами 1-6), комерційного банку (за темами 7-12) обов'язково супроводжується демонстраційним матеріалом. На початку кожного практичного заняття викладач демонструє порядок, послідовність і відмінності складання електронних бухгалтерських та податкових документів за темою, що вивчається, які потім є підґрунтям для моделювання інформаційної системи суб'єкту господарювання. Демонстрація матеріалу виконується або із використанням програмного продукту Zoom (в разі онлайн-навчання), або на комп'ютері у аудиторії університету (в разі офлайн-навчання).

Частково-пошуковий метод застосовується при виконанні усіх практичних завдань дисципліни (за темами 1-12). Здобувачі отримують детально пояснений приклад суб'єкту господарювання та змодельовані умови зміни законодавства, економічних складових та інших процесів з метою вирішення проблемної ситуації з найменшими витратами та ризиками для бюджетної установи чи комерційного банку. Виконання наступного змістовно близького прикладу здійснюється здобувачами самостійно.

Дослідницький метод викладання передбачає спостереження і пошук висновків під час роботи з рекомендованою літературою за темами 1-12. В ході самостійної роботи за темами здобувачі знаходять порядок техніки проведення та автоматизованого обліку певних господарських операцій, запропонованих викладачем. Висновки і пропозиції здобувачів аргументовано розглядаються у ході дискусії на наступних заняттях.

Метод ділової гри є основним і центральним при виконанні практичних ситуаційних завдань (за темами 4, 6, 10, 12), які сукупно імітують господарську діяльність бюджетної установи, комерційного банку з одного боку та споживача їх послуг з іншого. Для максимального наближення до реальної практики облікової роботи, завдання супроводжуються заповненими первинними документами.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

За дисципліною «Облік у бюджетних та фінансових установах» результати навчання оцінюються за поточним контролем. Система оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних занять, має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої

освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів – максимальна сума – 100 балів.

Форми поточного оцінювання результатів навчання: рішення ситуативних практичних завдань для самостійної роботи, поточні контрольні роботи (колоквіуми), захист аналітичного дослідження за обраною тематикою та наукова робота здобувача.

Поточний контроль проводиться на лекційному та практичному занятті.

Поточний контроль виконання практичних завдань та самостійної роботи здобувача здійснюється шляхом оцінювання виконаних робіт, завантажених на ПНС та захищених під час практичних занять. Під час вивчення курсу здобувач виконує 4 завдання за виконання кожного з яких може отримати до 10 балів. При цьому виконання завдання без усного опитування оцінюється до 5 балів. Максимальна кількість балів за роботу на практичних заняттях та самостійну роботу складає 40 балів протягом семестру (4 завдання по 10 балів кожне).

Також поточний контроль включає оцінювання здобувача за двома контрольними роботами (колоквіумами). Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекціях за написанням двох колоквіумів, які складаються з тестів різного рівня. Кожний колоквіум оцінюється по 15 балів. Перший колоквіум включає 20 тестів, кожний з яких оцінюється від 0,5 до 1 балу на загальну кількість 15 балів. Другий колоквіум включає 20 тестів різних типів, кожний з яких оцінюється від 0,5 до 1 балу на загальну кількість 15 балів.

Здобувач може виконати творче завдання з однієї теми курсу та оформити результати виконання у вигляді презентації з обов'язковим її захистом під час заняття. Презентація повинна містити певну проблему, аналітичні показники оцінки проблемного питання та пропозиції щодо його вирішення. За змістовне розкриття теми творчого завдання та його захист здобувач може отримати 10 балів. У разі виконання завдання без публічного захисту, робота оцінюється не більше 5 балів.

Здобувач може виконати наукове дослідження за обраною тематикою в рамках дисципліни. Наукова роботи може бути оформлена у вигляді наукової статті, тез доповіді на науковій конференції або у вигляді реферативного дослідження. Наукова робота здобувача може бути оцінена у 20 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною «Облік у бюджетних та фінансових установах» визначається сумуванням балів за поточним контролем.

Семестровий контроль: Залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Банківська справа : навч. посіб. / О. М. Колодізєв, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. - 346 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25676>
2. Медвідь Л. Г. Облік у банках: навчальний посібник. / Л. Г. Медвідь, І. В. Фостяк. – 2-ге видання, стереотипне.– Львів: Видавництво ПП «Магнолія 2006», 2025. – 353 с.

Додаткова

3. Бардаш С. В. Бухгалтерський облік в державному секторі: філософський дискурс розвитку освітнього компоненту: монографія / С. В. Бардаш, С. В. Свірко, В. М. Краєвський. – Київ: Інтерсервіс, 2024. – 254 с. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/381231401_BUHGALTERSKIJ_OBLIK_V_DERZAVNOMU_SEKTORI_FILOSOFSKIJ_DISKURS_ROZVITKU_OSVITNOGO_KOMPONENTU
4. Башук І. Г. Місце та роль розпорядників бюджетних коштів як суб'єктів бюджетного обліку в бюджетній системі України / І. Г. Башук, С. В. Підвербна // Фінансове та інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки бізнесу в умовах воєнної економіки та повоєнного відновлення: виклики та перспективи : матеріали XIII Міжнар. наук.-практ. конференції, 13-15 листопада 2024 р. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – С. 22-25. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/34807>
5. Варламова І. С. Облік в банках : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит». Запоріжжя : Запорізький національний університет. – 2024. – 56 с. – Режим доступу: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/bitstream/12345/24315/1/0060699.pdf>
6. Внукова Н. М. Оцінка діяльності банків з ризик-контролю клієнтів у системі фінансового моніторингу / Н. М. Внукова, І. В. Плескун, С. В. Сокол та ін. // Облік і фінанси. – 2021. – № 2 (92). – С. 44–50. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25930>
7. Внукова Н. Оцінка динаміки змін сучасного стану банківської системи України / Н.Внукова О. Сиплива // Acta Academiae Beregsasiensis. Economics. - 2024. – Т. 1. - №5. - С. 281-292. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/33437/1/281-292%2b-%2bVnukova%2bN.%2c%2bSyplyva%2bO..pdf>

8. Король М. М. Сучасний стан показників української банківської системи / М. М. Король, В. О. Співак, І. В. Куліковська // Науковий вісник ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2023. – Випуск 47. – С. 41-47. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/47_2023ua/10.pdf
9. Кретов Д.Ю. Науков-методичний підхід до оцінки якості кредитного менеджменту банку на прикладі АТ «ПУМБ». // Науковий вісник ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. – 2023. – Випуск 46. – С. 37-41. Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/46_2023ua/9.pdf
10. Савченко Р. О. Особливості організації управлінського обліку в комерційних банках України. / Р. О. Савченко, Н. М. Савченко // Інвестиції: практика та досвід. Серія: Економічна наука. – 2022. – №18. – С. 37–44. – Режим доступу: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13470/1/IPD%202022%2037-44.pdf>
11. Шавріна Ю. В. Облік благодійної та гуманітарної допомоги в бюджетних установах в Україні. / Ю. В. Шавріна, Т. Л. Слюніна. // БІЗНЕС-ІНФОРМ. - № 2. – С. 176–183. – Режим доступу: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2024-2_0-pages-176_183.pdf
12. Шепель І. В. Удосконалення бухгалтерського обліку у банках на засадах використання автоматизації та цифрових технологій. // Агросвіт. – 2023. - № 11. – С. 26-31. – Режим доступу: <https://nayka.com.ua/index.php/agrosvit/article/view/1621/1633>
13. Юшко С. В. Прозорі бюджети як передумова ефективного контролю за публічними фінансами в умовах децентралізаційних процесів в Україні / С.В. Юшко // Фінанси України. – 2024. – № 4. – С. 25 – 39. Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/33475>

Інформаційні ресурси

14. Бухгалтер бюджетної установи: інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://buhgalter.com.ua/>
15. Бухоблік в бюджетних установах: інформаційний ресурс. Режим доступу: <https://document.vobu.ua/buhoblik/budget>
16. Бюджетний кодекс України : закон України від 08.07.2010 р. № 2456-VI (зі змінами). Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
17. Офіційний сайт Верховної ради України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
18. Офіційний сайт Державної казначейської служби. Режим доступу: <https://www.treasury.gov.ua/>
19. Офіційний сайт Державної податкової служби України. Режим доступу: https://mof.gov.ua/uk/derhavna_podatkova

20. Офіційний сайт НБУ. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>

21. Типова кореспонденція субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями розпорядниками бюджетних коштів та державними цільовими фондами : Наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2015 р. №1219. (зі змінами). Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-16> .

Посилання на ПНС дисципліни:

<https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=1787>